

Gymnasiegrammatik – i produktion og perception

Line Burholt Kristensen & Katrine Falcon Søby

Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab, Københavns Universitet

burholt@hum.ku.dk & wqd565@hum.ku.dk

I (1) lægger man knap nok mærke til den afvigende ordstilling.

(1) den røde farve er med at til vise kærligheden

Men grammatikafvigelser i en tekst kan have betydning for tekstens læsbarhed. I nogle tilfælde kan grammatikafvigelser påvirke læsehastigheden og/eller være meningsforstyrrende (jf. tidligere undersøgelser af manglende kongruens, fx Pearlmutter et al. 1999).

Nogle grammatikafvigelser kan være relateret til udtale, fx *hun angre*, og er dermed også staverelaterede. Andre grammatikafvigelser er ikke, fx afvigende ordstilling og forveksling af verbalformer med forskellig udtale som *have* og *har*. I tidligere kvantitative undersøgelser af dansk sprogbrug har fokus været på stavefærdigheder (Jervelund 2007) og i mindre grad på grammatikfærdigheder (se dog Blom et al. 2017). Der er derfor en begrænset viden om distributionen af grammatikafvigelser (udtalerelaterede og ikke-udtalerelaterede) i naturligt forekommende dansk.

I denne korpusundersøgelse af grammatikafvigelser i skriftlige tekster fra gymnasieelever redegøres for distributionen af grammatikafvigelser og for mønstre i forekomsterne, bl.a. ift. udtale. Undervejs relateres undersøgelsens resultater til igangværende og nyligt afsluttede psykolingvistiske studier om læsemønstre og acceptabilitetsbedømmelse for sætninger med grammatikafvigelser. Eksempelvis viser resultaterne fra vores korrekturlæsningsforsøg med syntaktiske, morfologiske og ortografiske afvigelser at gymnasieelever i mindre grad bemærker de former for afvigelser som typisk produceres af gymnasieelever (Søby et al., under udarbejdelse).

Undersøgelsens korpus består af 71 danske stile (1002-2997 ord per stil, gns. 1637 ord). Stilene er indsamlet af Dansk Sprognævn fra tre danske gymnasier (et jysk, et sjællandsk og et fynsk) ifm. afgangseksamen i 2016. Alle 71 gymnasiestile er korrekturlæst af min. 2 korrekturlæsere, og hver sproglig afvigelse i teksterne er annoteret og kategoriseret ift. afvigelsestype. I præsentationen gennemgås de mest fremtrædende afvigelser i ordstilling og bøjning, heriblandt adverbialers placering, brug af finitte og infinitte verbalformer, modalverbers bøjning og adjektivers bøjning.

Ved at sammenholde korpusresultaterne med resultater fra vores psykolingvistiske studier af acceptabilitet, læsetid og eyetracking undersøger og diskuterer vi samspillet mellem fonologi og grammatik samt om der er sammenhænge mellem de afvigelser som skribenter typisk producerer, og de afvigelser som læsere typisk overser.

Referencer:

- Blom, Jonas Nygaard, Marianne Rathje, Bjarne le Fevre Jakobsen, Alexandra Holsting, Kenneth Reinecke Hansen, Jesper Tinggaard Svendsen, Thit Wedel Vildhøj & Anna Vibeke Lindø. 2017. Linguistic Deviations in the Written Academic Register of Danish University Students. *Oslo Studies in Language* 9 (3).
- Jervelund, Anita Ågerup. 2007. Sådan staver vi, om ortografi og stavefejl. 1. udgave, 1. oplag. Kbh./Frederiksberg: Dansk Sprognævn Dansk lærerforeningen.
- Pearlmutter, Neal J., Susan M. Garnsey & Kathryn Bock. 1999. Agreement processes in sentence comprehension. *Journal of Memory and Language*, 41(3), 427-456.

Søby, Katrine Falcon, Byurakn Ishkhanyan & Line Burholt Kristensen. Under udarbejdelse. Do we notice our own mistakes? Attention to convention-breaking grammar during reading.